

**Szkolna lista tematów na ustną część egzaminu maturalnego z języka polskiego
w Zespole Szkół Nr 3 im.J.H.Małeckich w Elku
w roku szkolnym 2009/2010**

LITERATURA

1. Dialog twórców literatury z filozofami. Przedstaw problem na wybranych przykładach dzieł literatury dawnej i/lub współczesnej.
2. Dom w autobiografii i powieści o dzieciństwie. Rozważ różne sposoby funkcjonowania motywu na wybranych przykładach.
3. Czekać na śmierć – czyli jak i w czym odnaleźć sens życia, kiedy brak już nadziei. Rozwiń temat w oparciu o wybrane utwory z różnych epok.
4. „*Czymże jest człowiek w przyrodzie?*” (B.Pascal) Jakie odpowiedzi na pytanie sformułowane przez filozofa niesie literatura? Podstawą rozważań uczyni dowolnie wybrane utwory.
5. Bohater wobec czasu: pamięć i zapomnienie. Przedstaw i zinterpretuj różne ujęcia tego problemu na podstawie wybranych tekstów.
6. Biblia w literaturze. Na podstawie analizy tekstów literackich różnych epok przedstaw funkcje i sposoby nawiązań do Księgi.
7. Autor jako bohater. Scharakteryzuj i oceń sposoby autokreacji w wybranych dziennikach i pamiętnikach XX wieku.
8. Turpizm jako zabieg literacki służący tworzeniu obrazu świata. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
9. Analizując wybrane teksty, scharakteryzuj cele publicystyki oświeceniowej i pozytywistycznej. Porównaj wykorzystane w ich środki wyrazu.
10. Epistolografia XVII i XIX wieku. Na podstawie wybranych przykładów określ, jakie funkcje pełnił list w literaturze.
11. Ideał mężczyzny w literaturze. Przedstaw sposoby jego kreowania i funkcje na podstawie wybranych utworów z dwóch różnych epok.
12. Instrumenty muzyczne jako motyw literacki. Omów sposób ich przedstawienia i funkcje w wybranych utworach z różnych epok.
13. Jakie znaczenie ma mit dawnej Polski i rycerstwa w różnych epokach literackich? Omów zagadnienie, odwołując się do dwóch wybranych epok.
14. Na podstawie wybranych dzieł literatury rozważ, jakie wizerunki Boga tworzy sztuka słowa.
15. Kreacja bohatera negatywnego, „czarnego charakteru”. Porównaj różne typy tej postaci, odnosząc się do wybranych utworów literackich.
16. Literackie portrety wodzów. Przedstaw je i porównaj, wykorzystując wybrane przykłady z różnych epok.
17. Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Scharakteryzuj na wybranych przykładach sposoby i cele wykorzystania opowieści mitycznych.
18. Miłość – cierpienie, zabawa, radość, zapomnienie czy...? Porównaj sposoby ukazywania tego uczucia w erotykach różnych autorów.
19. Monologi bohaterów literackich jako sposób ich autoprezentacji. Rozważ to zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
20. Motyw filistra w literaturze XIX i XX wieku. Określ jego funkcjonowanie na wybranych przykładach.
21. Nastroje końca XIX i XX wieku – obawy czy nadzieje? Porównaj refleksje pisarzy obu okresów, odwołując się do wybranych tekstów.
22. Obraz świata w poezji Nowej Fali. Omów sposób jego ujęcia, odwołując się do wybranych wierszy.
23. Plotka jako ulubiona forma komunikacji międzyludzkiej. Rozważ to zagadnienie w oparciu o wybrane teksty literackie.
24. Poeci o mieście. Na podstawie wybranych wierszy porównaj przedstawione w nich wizje miasta.
25. Polemiki, spory, prowokacje – starcia pokoleń literackich. Omów zagadnienie na przykładach wybranych utworów.
26. Porównaj funkcje i znaczenie motywu wiosny w wybranych utworach różnych epok.
27. Przedstaw i porównaj literackie portrety bohaterów, dla których honor jest najwyższą wartością. Odwołaj się do utworów z różnych epok.
28. Przedstaw rodzaje aluzji literackiej i jej funkcje w budowaniu znaczeń tekstu. Odwołaj się do wybranych przykładów z różnych epok.
29. Tęsknota za Ojczyzną jako czynnik wpływający na postawy bohaterów literackich. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów literatury XIX wieku.
30. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
31. Rola mitu dzieciństwa i wspomnień z dzieciństwa. Zinterpretuj zagadnienie, opierając się na wybranych tekstach literackich.
32. Różne oblicza zła w literaturze współczesnej polskiej i obcej. Porównaj sposób kreacji i rolę motywu na wybranych przykładach.
33. Różne obrazy przyrody w literaturze. Przedstaw sposoby ich kreowania i funkcje w wybranych utworach.
34. Różne spojrzenia na wieś i jej mieszkańców w literaturze polskiej. Przeanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach z różnych epok.
35. Sen jako odbicie wnętrza człowieka. Na podstawie wybranych przykładów porównaj różne ujęcia motywu.
36. Sztuka opowiadania – różne kreacje narratora i ukształtowania narracji w epice. Porównaj wybrane przykłady .
37. Świat jako porządek lub chaos – dwa sposoby przedstawiania rzeczywistości. Jak są ich konsekwencje? Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
38. To czyta się dzisiaj – modni pisarze i modne książki. Omów przyczyny popularności utworów na trzech wybranych przykładach spoza kanonu lektur szkolnych.
39. Tradycja literacka kontynuowana w literaturze dwudziestolecia międzywojennego. Omów zjawisko na wybranych przykładach.
40. Tragizm w literaturze polskiej i powszechnej. Przedstaw różne realizacje tej kategorii estetycznej na podstawie dowolnie wybranych dzieł literackich.
41. Typy i funkcje zakończeń w tekstach literackich. Dokonaj ich klasyfikacji na wybranych przykładach.

42. Tytuł, motto, ostatnia scena jako klucze do interpretacji dzieła. Dokonaj analizy każdego elementu, odwołując się do wybranych utworów literackich.
43. Różne postawy człowieka wobec okrucieństw wojny. Rozważ podany problem w oparciu o dowolnie wybrane utwory.
44. W jaki sposób przejawia się obecność duchowości św. Franciszka z Asyżu w literaturze XIX i XX wieku? Rozważ problem na podstawie dowolnie wybranych utworów.
45. Zło jako wyzwanie, wobec którego człowiek musi się jednoznacznie wypowiedzieć. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów XIX i XX wieku.
46. Życie w społeczeństwie – przekleństwo czy wygoda? Odpowiedz na to pytanie, analizując postawy wybranych bohaterów literackich.
47. Obraz zakochanego mężczyzny w utworach literackich różnych epok. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
48. Zaprezentuj i porównaj portrety kobiet w wybranych utworach pisarzy pozytywizmu i Młodej Polski.
49. Świat kultury szlacheckiej – porównaj różne wizje literackie, odwołując się do wybranych utworów.
50. Żywność tradycji tyrtejskiej w literaturze polskiej. Omów problem na wybranych przykładach utworów literackich.
51. Pisarz – obiektywny obserwator czy sędzia współtworzący wartości moralne swego czasu? Rozważ problem roli pisarza w społeczeństwie na podstawie wybranych utworów literackich.
52. Wierzenia ludowe źródłem inspiracji dla pisarzy. Zaprezentuj różne sposoby ich funkcjonowania w literaturze.
53. Pan i sługa w literaturze. Przedstaw różne sposoby realizacji tego motywu, odwołując się do wybranych utworów.
54. Wielkie literackie dyskusje z Bogiem. Omów zagadnienie na przykładzie znanych Ci utworów Jana Kochanowskiego, Adama Mickiewicza i Jana Kasprówicza.
55. Różne ujęcia motywu lekarza w literaturze. Przedstaw je, odwołując się do wybranych przykładów utworów.
56. Starzy i młodzi – konflikt pokoleń. Zaprezentuj różne ujęcia i przedstawienia tego problemu w literaturze wybranych epok.
57. Niepogodzeni ze światem. Przedstaw i porównaj literackie portrety bohaterów zbuntowanych, odwołując się do literatury polskiej i obcej.
58. Góry jako źródło inspiracji artystycznej. Omów zagadnienie na podstawie wybranych przykładów z różnych epok literackich.
59. Odwołując się do wybranych przykładów, przedstaw nawiązania do twórczości Jana Kochanowskiego w literaturze polskiej.
60. Humanistyczna apoteoza i degradacja istoty ludzkiej w czasie wojny i okupacji. Omów temat na przykładzie wybranych utworów.
61. Różnorodne ujęcia motywu nostalgii w literaturze. Omów problem na wybranych przykładach.
62. Literackie obrazy katastrofizmu. Porównaj wybrane utwory literackie, podejmujące ten problem.
63. Portret córki w literaturze polskiej i obcej. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
64. Bohaterowie w habitach. Przedstaw sposób ich kreowania w wybranych utworach literackich.
65. Średniowieczni kochankowie jako inspiracja dzieł późniejszych epok. Omów problem na wybranych przykładach z literatury.
66. „Memento mori” w średniowieczu i baroku. Porównaj funkcjonowanie motywu, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
67. Motyw tańca i jego funkcje w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
68. Literackie obrazy bitew. Określ ich rolę w wybranych utworach.
69. Obrazy szkoły w utworach literackich. Przedstaw je i porównaj, odwołując się do wybranych utworów.
70. Motyw kłótni w utworach literackich. Omów jego funkcjonowanie, odwołując się do wybranych przykładów.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Artysta jako bohater literacki i filmowy. Porównaj sposoby jego kreowania na wybranych przykładach dzieł.
2. Artystyczne ujęcie macierzyństwa w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
3. Burzyć narodowe mity czy pieczołowicie je przechowywać? Odpowiedz na pytanie, odwołując się do wybranych przykładów z literatury i filmu.
4. Czy codzienność może być tematem wielkiego dzieła? Rozważ problem, odwołując się do wybranych dzieł literackich i malarskich.
5. „*Gust nie podlega dyskusji*”. Przedstaw brzydotę jako motyw w literaturze i sztuce, odwołując się do wybranych dzieł.
6. Inspiracje antyczne w kulturze. Scharakteryzuj je, analizując wybrane dzieła sztuki i utwory literackie.
7. Interpretacja twórczości romantycznych poetów przez współczesnych artystów – Czesława Niemena i Marka Grechutę. Omów temat na wybranych przykładach, uwzględniając rolę muzyki.
8. Komedia źródłem wiedzy o człowieku. Rozwiń temat, analizując wybrane dzieła literackie i filmowe.
9. Łowiectwo i myślistwo jako motyw w literaturze i sztuce. Odwołując się do wybranych przykładów, omów sposób jego kreacji i funkcje.
10. Na postawie wybranych przykładów porównaj funkcjonowanie motywu grozy w literaturze i sztuce.
11. Przedstaw i porównaj obrazy wybranego miasta w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
12. Omów funkcjonowanie motywów biblijnych w literaturze i sztuce dwóch wybranych epok.
13. Opowiadania Jarosława Iwaszkiewicza w filmach Andrzeja Wajdy. Omów walory artystyczne wybranych ekranizacji.
14. Sposoby kreowania obrazu natury w poezji i malarstwie. Zanalizuj pod tym kątem wybrane dzieła.
15. Obrazy rajy w literaturze i sztuce. Omów funkcjonowanie tego motywu na wybranych przykładach z różnych epok.

JĘZYK

1. Analizując współczesne teksty publicystyczne o dominującej funkcji impresyjnej, omów stosowane w nich techniki nakłaniania.
2. Analizując wybrane przykłady, omów sposoby i funkcje wykorzystania gwar we współczesnej kulturze masowej.
3. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Zanalizuj przykłady ze współczesnej polszczyzny.
4. Dokonaj analizy językowej i kulturowej przysłów polskich (na przykładzie przysłów o określonej tematyce).
5. Funkcje i charakterystyczne cechy języka nagłówków prasowych. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

6. Język mówiony jako tworzywo literatury (np. w twórczości B.Prusa, J.Tuwima, M.Białoszewskiego, S.Barańczaka). Dokonaj analizy wybranych utworów.
7. Język Twoich rówieśników. Dokonaj charakterystyki i analizy zgromadzonego materiału językowego.
8. Rola frazeologizmów w poezji S.Barańczaka i W.Szyborskiej. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
9. Rola neologizmów w tworzeniu literackiego obrazu świata. Omów zagadnienie w oparciu o wybrane teksty poetyckie.
10. Scharakteryzuj język polskiego hip – hopu i określ jego funkcje na podstawie wybranych przykładów.
11. W jaki sposób dobór środków stylistycznych wpływa na kreację świata przedstawionego w utworze? Rozważ zagadnienie, analizując twórczość wybranego autora.
12. Wpływ literatury na współczesną frazeologię polską. Analizując zgromadzony materiał, scharakteryzuj funkcje „skrzydlatych słów” w tekstach mówionych i pisanych.
13. Współczesne zapożyczenia angielskie. Omów sposoby adaptacji anglicyzmów i ustosunkuj się do zasadności ich wprowadzenia do polszczyzny.
14. Zbadaj i poddaj analizie język tekstów piosenek wybranego polskiego zespołu muzycznego. Przedstaw wnioski.
15. Najczęściej spotykane błędy językowe. Określ ich rodzaje i genezę, analizując wybrane wypowiedzi.